

Bruxelles, 30 iunie 2026
(OR. en)

11345/26

ESE 2

NOTĂ DE ÎNȘOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2026) 325 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU Raport anual pe 2025: Cel de al douăzecilea raport anual privind punerea în aplicare a ajutorului Uniunii în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului din 27 februarie 2006 privind crearea unui instrument de sprijin financiar în scopul de a încuraja dezvoltarea economică a comunității cipriote turce

---

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2026) 325 final.

Anexă: COM(2026) 325 final

Bruxelles, 30.6.2026
COM(2026) 325 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raport anual pe 2025: Cel de al douăzecilea raport anual privind punerea în aplicare a ajutorului Uniunii în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului din 27 februarie 2006 privind crearea unui instrument de sprijin financiar în scopul de a încuraja dezvoltarea economică a comunității cipriote turce

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raport anual pe 2025: Cel de al douăzecilea raport anual privind punerea în aplicare a ajutorului Uniunii în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului din 27 februarie 2006 privind crearea unui instrument de sprijin financiar în scopul de a încuraja dezvoltarea economică a comunității cipriote turce

1. INTRODUCERE

Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului¹ („Regulamentul privind ajutorul”) reprezintă baza acordării de asistență comunității cipriote turce și prevede raportarea anuală către Parlamentul European și către Consiliu. Programul de ajutor pentru comunitatea cipriotă turcă urmărește să faciliteze reunificarea Ciprului prin încurajarea dezvoltării economice a acestei comunități, cu un accent deosebit pe: (i) integrarea economică a insulei; (ii) îmbunătățirea contactelor și construirea de punți între cele două comunități și cu UE; și (iii) pregătirea pentru punerea în aplicare a acquis-ului UE, după găsirea unei soluții la problema cipriotă.

2. PROGRAMAREA AJUTORULUI

În perioada cuprinsă între 2006 și sfârșitul anului 2025 a fost programată suma de 760 670 469,93 EUR pentru operațiuni efectuate în temeiul Regulamentului privind ajutorul. Suma angajată în septembrie 2025 pentru programul anual de acțiune pe 2025 a fost de 33 721 307,00 EUR². Cadrul financiar multianual 2021-2027, cu un buget total de 240 de milioane EUR, a oferit programului finanțare multianuală. Caracterul acestui program continuă să fie excepțional și tranzitoriu. Programul vizează pregătirea și facilitarea, după caz, a aplicării integrale a acquis-ului în zonele din Republica Cipru în care Guvernul Republicii Cipru nu exercită un control efectiv după găsirea unei soluții la problema cipriotă.

În cazul soluționării globale a problemei cipriote, Consiliul se va pronunța în unanimitate, pe baza unei propuneri a Comisiei, asupra adaptărilor care vor trebui aduse Regulamentului privind ajutorul³. În plus, Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2093 al Consiliului prevede o revizuire a cadrului financiar multianual în cazul reunificării.

3. MECANISME DE PUNERE ÎN APLICARE

Programul de ajutor este pus în aplicare în zonele din Republica Cipru în care guvernul Republicii Cipru nu exercită un control efectiv („zonele necontrolate de guvern”) și unde punerea în aplicare a acquis-ului este suspendată temporar în temeiul

---

¹ Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului din 27 februarie 2006 privind crearea unui instrument de sprijin financiar în scopul de a încuraja dezvoltarea economică a comunității cipriote turce și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2667/2000 privind Agenția Europeană pentru Reconstrucție (JO L 65, 7.3.2006, p. 5).

² Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 11 septembrie 2025 privind adoptarea unui program de acțiune pentru comunitatea cipriotă turcă pentru anul 2025 – [C (2025) 6117] – [Decizia privind programul de ajutor 2025 – Comisia Europeană](#).

³ Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2093 al Consiliului din 17 decembrie 2020 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2021-2027 (JO L 433I, 22.12.2020, p. 11).

Protocolului nr. 10 la Tratatul de aderare. Asistența este pusă în aplicare prin gestiune directă și indirectă.

Comisia continuă să pună în aplicare programul de ajutor într-un context politic, juridic și diplomatic unic. Acordarea de asistență în temeiul Regulamentului privind ajutorul nu implică recunoașterea în zonele în care Guvernul Republicii Cipru nu exercită un control efectiv. Pentru punerea în aplicare a programului sunt necesare măsuri ad-hoc, cu respectarea, în același timp, a principiilor buneii gestiuni financiare. Printre instrumentele utilizate în acest sens se numără: (i) monitorizarea detaliată a contractelor și a sprijinului specific pentru beneficiari; (ii) condițiile de plată revizuite; și (iii) o abordare atentă a utilizării garanțiilor bancare. Programul de asistență presupune un sprijin semnificativ acordat sub formă de granturi, pentru gestiunea cărora sunt necesare resurse considerabile.

În cazul reunificării și al intrării în vigoare a unei soluționări globale, suspendarea aplicării acquis-ului în temeiul Protocolului nr. 10 va fi ridicată. Din acest motiv și pentru a facilita punerea în aplicare a proiectelor finanțate prin programul de ajutor, comunitatea cipriotă turcă trebuie să se alinieze treptat la acquis.

Comisia pune în aplicare proiectele selectate prin intermediul Biroului UE de sprijinire a programului în zonele necontrolate de guvern din Nicosia. Reprezentanța Comisiei în Cipru găzduiește, de asemenea, reuniuni, seminare și conferințe de presă și comunică cu cetățenii ciprioți din toată insula, inclusiv pe teme legate de programul de ajutor. În plus, punctul de informare al UE (EU InfoPoint), finanțat în cadrul programului de ajutor, desfășoară o serie de activități de asigurare a vizibilității și de comunicare, furnizând informații despre politicile, prioritățile și acțiunile UE în sprijinul comunității cipriote turce, promovând, în același timp, cultura europeană.

4. PUNEREA ÎN APLICARE ÎN PERIOADA DE RAPORTARE

4.1. Prezentare generală

Comisia continuă să pună în aplicare Regulamentul privind ajutorul, obiectivul general fiind sprijinirea reunificării.

În cursul perioadei de raportare, Comisia a continuat să ofere sprijin inițiativelor-cheie. Printre acestea se numără: (i) programul de burse al UE pentru comunitatea cipriotă turcă; (ii) programul de educație pentru pace destinat elevilor de liceu, derulat împreună cu United World Colleges; (iii) sprijinirea măsurilor de instaurare a unui climat de încredere sub auspiciile liderilor respectivi ai celor două comunități, cum ar fi Comisia pentru persoane dispărute din Cipru, Comisia tehnică pentru patrimoniul cultural și comisiile tehnice bicomunitare; și (iv) inițiativele de încurajare și facilitare a comerțului peste linia verde.

Sprijinirea dezvoltării socio-economice a comunității rămâne o caracteristică esențială a programului.

S-a acordat asistență personalizată pentru actualizarea standardelor în sectoare economice cheie prin proiecte care vizează sectorul privat și întreprinderile din sectorul alimentară. S-au depus eforturi semnificative pentru a îmbunătăți sănătatea animală și siguranța alimentară în comunitatea cipriotă turcă, ceea ce este benefic pentru întreaga insulă și pentru UE.

Comisia a continuat să ofere ajutor comunității cipriote turce pentru a atinge standardele UE stabilite prin cele două măsuri adoptate în 2021, prin înregistrarea denumirii de origine protejate (DOP) Χαλλούμι’ „Halloumi”/„Hellim” și stabilirea

condițiilor privind comerțul peste linia verde. De asemenea, Comisia a continuat să convoace grupul de lucru informal pentru „Halloumi”/„Hellim”, care reunește părți interesate din ambele comunități cipriote.

În 2025 au fost lansate proiecte semnificative de infrastructură finanțate de UE. Printre acestea s-au numărat: (i) extinderea parcului liniar Pedieos/Kanlıdere în partea de nord a Ciprului; (ii) extinderea punctului de trecere Agios Dometios/Metehan; (iii) instalarea de panouri fotovoltaice în stația de epurare a apelor uzate Mia Milia/Haspolat; (iv) înlocuirea conductelor de canalizare aparținând întreprinderii Trunk 1; și (v) instalarea unei conducte de retur pentru apa tratată.

Există încă diferențe considerabile în ceea ce privește capacitatea beneficiarilor de a pune efectiv în aplicare acquis-ul după soluționarea cuprinzătoare a problemei cipriote. Cu toate acestea, comunitatea cipriotă turcă a continuat să înregistreze progrese în mai multe domenii în ceea ce privește alinierea la acquis, cum ar fi siguranța produselor, combaterea spălării banilor, educația, statisticile și mediul, și a manifestat un interes continuu de a conlucra în alte sectoare și domenii.

La sfârșitul anului, în cadrul programului de ajutor erau în derulare 102 contracte.

4.2. Progresele înregistrate în realizarea obiectivelor

Obiectivul general al programului de ajutor este de a facilita reunificarea Ciprului prin încurajarea dezvoltării economice a comunității cipriote turce. Se pune un accent deosebit pe: (i) integrarea economică a insulei; (ii) îmbunătățirea contactelor între cele două comunități și cu UE; și (iii) pregătirea pentru acquis.

Activitățile întreprinse în 2025 pentru fiecare obiectiv al Regulamentului privind ajutorul sunt descrise mai jos.

4.2.1. Obiectivul 1: Promovarea dezvoltării sociale și economice

Comisia a continuat să promoveze și să sprijine integrarea economică și dezvoltarea comunității cipriote turce. Ea și-a consolidat angajamentul de lungă durată de a spori competitivitatea și inovarea sectorului privat cipriot turc, recunoscând întreprinderile mici și mijlocii ca fiind coloana vertebrală a activității economice locale. De la începutul programului de ajutor, UE a acordat peste 2 554 de granturi, în valoare de peste 27 de milioane EUR, pentru dezvoltarea sectorului privat.

În 2024, Comisia a lansat o nouă inițiativă pentru a sprijini inovarea și creșterea competitivității în întreprinderile cipriote turce. De atunci, programul *eunite* – implementat împreună cu Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH – a acordat granturi în valoare totală de aproape 2 milioane EUR unui număr de 45 de întreprinderi care desfășoară sau doresc să desfășoare activități comerciale peste linia verde, permițându-le să se alinieze la standardele UE. Pe lângă asistența sub formă de granturi, programul *eunite* a organizat 14 sesiuni de formare, inclusiv ateliere privind reglementările UE în materie de produse și siguranță alimentară, care au implicat 338 de participanți, alături de 13 evenimente de implicare care au conectat 356 de participanți cu mentori, colegi și experți. 32 de întreprinderi au fost sprijinite în elaborarea unor foi de parcurs personalizate în materie de inovare, iar 16 antreprenori au beneficiat de mentorat individual. Concursul Startups4Peace 2025 a contribuit și mai mult la colaborarea intercomunitară, 10 întreprinderi nou-înființate (4 cipriote grecești și 6 cipriote turce) beneficiind de mentorat, cursuri intensive (bootcamps) și finanțare pentru demarare. Sprijinul acordat întreprinderilor cipriote turce a fost completat de eforturi mai ample de introducere a unor texte juridice

locale privind siguranța produselor aliniate la standardele UE și a unui sistem de supraveghere a pieței aliniat la standardele UE, precum și de controale bazate pe riscuri privind produsele fabricate la nivel local în comunitatea cipriotă turcă.

De asemenea, Comisia și-a continuat parteneriatul cu Banca Mondială pentru a sprijini convergența economică în întregul teritoriu cipriot. Banca Mondială a furnizat rapoarte macroeconomice, a sprijinit mediul comercial și de afaceri și a îmbunătățit statisticile. În 2025, au fost realizate două rapoarte principale de evaluare privind infrastructura de calitate din comunitatea cipriotă turcă și mobilitatea forței de muncă; acestea vor fi finalizate în 2026, împreună cu foile de parcurs privind punerea în aplicare. Investițiile susținute ale UE în dezvoltarea economică și în convergență contribuie la transformarea mediului de afaceri și a întreprinderilor individuale și pun bazele unui sector privat cipriot turc mai dinamic și mai rezilient, care respectă standardele UE și este pregătit să profite de oportunitățile oferite de piața unică a UE.

Sistemul DOP bicomunitar Halloumi/Hellim al UE a continuat să fie pus în aplicare pe tot parcursul anului 2025. Odată pus pe deplin în aplicare, acesta are potențialul de a genera beneficii economice substanțiale și pentru producătorii ciprioți turci de Halloumi/Hellim. Până în 2025, 4 producători ciprioți turci și 24 de ferme erau certificate DOP. Începerea inspecțiilor privind sănătatea animală și siguranța alimentară în zonele care nu sunt controlate de guvern a fost întârziată în mod semnificativ din cauza amânării delegării de competențe către Bureau Veritas cu mai mult de un an, până la sfârșitul lunii martie 2026. Acest lucru a avut un impact negativ asupra participării părților interesate cipriote turce la sistemul DOP și asupra capacității de a monitoriza starea de sănătate a animalelor în comunitatea cipriotă turcă. Pe tot parcursul anului, Comisia a colaborat cu autoritățile Republicii Cipru pentru a remedia aceste întârzieri.

S-au înregistrat progrese în ceea ce privește eforturile de lungă durată de consolidare a gestionării siguranței alimentare și a sănătății animale, a agriculturii și a dezvoltării rurale în comunitatea cipriotă turcă, aliniate la legislația UE. În 2025, a fost lansat primul program de creștere a ovinelor și caprinelor, iar Sistemul de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS) din comunitatea cipriotă turcă a oferit noi oportunități acestui sector economic esențial. Asistența pe termen lung a UE a fost esențială pentru a ajuta comunitatea cipriotă turcă să pună rapid în aplicare acțiuni de urgență ca răspuns la epidemia de febră aftoasă din decembrie 2025. Având în vedere gravitatea bolii și repercusiunile sale economice la nivelul întregii insule, sprijinul pe termen lung al UE pentru acest sector rămâne o prioritate.

În 2025, Comisia și-a continuat sprijinul pentru sectorul educației, axându-se pe educația și formarea profesională (EFP) și pe formarea cadrelor didactice. A fost lansat un nou proiect de asistență tehnică pentru a institui următoarele sisteme în școlile de învățământ profesional: unul pentru asigurarea calității, unul pentru acordarea creditelor și unul pentru acreditare. Acesta se bazează pe activitatea anterioară semnificativă în ceea ce privește reforma EFP și dezvoltarea programelor de învățământ. Proiectul privind „Îmbunătățirea predării și învățării prin intermediul dezvoltării profesionale continue și a unui mecanism de inspecție”, care s-a încheiat în 2025, a avut un impact pozitiv asupra modernizării și descentralizării formării cadrelor didactice în comunitate. Principalul rezultat al proiectului a fost dezvoltarea a peste 100 de module în patru domenii-cheie: predarea și învățarea eficiente, educația favorabilă incluziunii, școlile sigure și conducerea unităților de învățământ. Proiectul este în curs de punere în aplicare, dar persistă provocări din cauza cadrelor juridice

subdezvoltate, cum ar fi lipsa unei definiții a rolului de formator al cadrelor didactice, responsabil cu formarea cadrelor didactice cu privire la noile module. Eforturile de abordare a acestei provocări juridice rămân o prioritate în acest sector și se acordă sprijin prin intermediul Instrumentului de asistență tehnică și schimb de informații (TAIEX).

În 2025, Comisia a continuat să ofere sprijin pentru stimularea comerțului peste linia verde. În pofida acestor eforturi, comerțul peste linia verde a scăzut cu 5 %, ajungând la 14,4 milioane EUR în 2025, în principal din cauza creșterii prețurilor în comunitatea cipriotă turcă. Nu a fost permisă comercializarea de alimente prelucrate noi de origine neanimală peste linia verde în cursul anului. Comunitatea de afaceri s-a arătat foarte dispusă să îmbunătățească respectarea standardelor UE. Acest lucru a fost demonstrat de numărul din ce în ce mai mare de întrebări adresate ghișeului unic al UE (OSS al UE) pentru comerțul peste linia verde, care oferă cunoștințe, sprijin și oportunități de colaborare în rețea întreprinderilor și comercianților interesați sau implicați în comerțul peste linia verde. De la începutul inițiativei, în 2023, OSS al UE a oferit sprijin personalizat unui număr de peste 100 de comercianți.

4.2.2. *Obiectivul 2: Dezvoltarea și restructurarea infrastructurilor*

Începând din 2006, UE a acordat o finanțare semnificativă pentru îmbunătățirea infrastructurii în comunitatea cipriotă turcă. În 2025, au fost instalați încă 153 km de conducte de canalizare pentru a înlocui fosele septice deteriorate, care ar putea contamina apele subterane. Investițiile mai recente au inclus sisteme de gestionare a apei și rețele de ape uzate, măsuri de eficiență energetică și sisteme de măsurare a calității aerului și a zgomotului. Au fost demarate proiecte de infrastructură bicomunitare la fel de importante, cum ar fi extinderea punctelor de trecere Agios Dometios/Metehan și reabilitarea parcului liniar al râului Pedieos/Kanlidere.

Problemele structurale legate de funcționarea depozitului de deșeuri din comunitatea cipriotă turcă au continuat și au devenit și mai acute în 2025. Funcționarea și gestionarea necorespunzătoare a depozitului de deșeuri nu au fost corectate în mod sistematic, ceea ce a făcut ca depozitul de deșeuri să fie aproape complet plin și a compromis sustenabilitatea gestionării globale a deșeurilor în comunitatea cipriotă turcă.

Pentru a îmbunătăți și a proteja mediul, Comisia a continuat să sprijine comunitatea cipriotă turcă prin finalizarea renovării rețelei locale privind calitatea aerului și a capacităților locale de monitorizare a apei. În plus, Comisia a finanțat o evaluare a concentrației de metale grele în sol, în apele subterane și în culturile din câmpia Morphou. Aceste activități sunt esențiale pentru îmbunătățirea capacității organismelor locale de a monitoriza, evalua și promova conservarea resurselor naturale, reducând în același timp la minimum riscurile pentru sănătatea umană și biodiversitate.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) a continuat să pună în aplicare Mecanismul pentru infrastructura locală (LIF) prin actualele acorduri de contribuție cu Comisia, în valoare totală de 37 milioane EUR. LIF sprijină pregătirea și punerea în aplicare a investițiilor esențiale în infrastructură, cum ar fi: (i) îmbunătățirea sistemului de canalizare în zona Mandres/Hamitköy; (ii) instalarea de rezervoare de apă, sisteme de pompare și panouri solare în Lefka/Lefke; (iii) furnizarea de instalații și

echipamente sportive în mai multe școli; și (iv) construirea unei unități de colectare a nămolului de epurare pentru stația de epurare a apelor uzate Mia Milia/Haspolat.

4.2.3. *Obiectivul 3: Promovarea reconcilierii, măsuri pentru instaurarea unui climat de încredere și sprijinirea societății civile*

Au continuat să fie oferite oportunități de dialog bicomunitar, reconciliere și consolidare a încrederii prin inițiative pentru dezvoltarea unui climat de încredere; sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite. Printre acestea se numără Comisia pentru persoane dispărute din Cipru (CPD) și comisiile tehnice bicomunitare, precum și activitatea Forumului de dialog din Cipru, organizațiile societății civile și programul de burse oferit în parteneriat cu United World Colleges (UWC).

În 2025, UE a alocat 2,6 milioane EUR pentru CPD, menținând nivelul constant de sprijin începând din 2006 și contribuind astfel în mod substanțial la consolidarea păcii. Astfel, contribuția totală a UE la CPD se ridică la 41,1 milioane EUR. Această finanțare reprezintă aproximativ 80 % din bugetul operațional total al CPD, acoperind activitățile critice de laborator și de teren. Până la sfârșitul anului 2025, CPD a exhumat 1 714 rămășițe și a identificat 1 063 dintre cele 2 002 persoane dispărute pe care le investighează. Cu toate acestea, pe măsură ce trece timpul, investigațiile și excavațiile CPD devin din ce în ce mai complexe și necesită o finanțare susținută.

Programul de ajutor a continuat să sprijine cele 13 comitete tehnice (organisme bicomunitare înființate sub auspiciile ONU), care funcționează sub îndrumarea directă a liderilor celor două comunități. Aceste comisii îndeplinesc un mandat dublu: facilitarea negocierilor politice, promovând în același timp cooperarea practică pentru a îmbunătăți viața de zi cu zi a ambelor comunități.

Comisia tehnică pentru patrimoniul cultural (CTPC) a primit în mod constant finanțare din partea UE începând din 2011. Acest sprijin financiar a promovat reconcilierea și colaborarea intercomunitară prin protejarea siturilor importante din punct de vedere cultural, inclusiv a monumentelor religioase și a cimitirelor. Până la sfârșitul anului 2025, CTPC a primit finanțare din partea UE în valoare de aproximativ 32,5 milioane EUR, permițând conservarea, consolidarea structurală, protecția fizică sau refacerea a peste 200 de situri de pe insulă. Pentru a încuraja interesul public, programul a dezvoltat o platformă digitală pentru tururi virtuale ale siturilor și a instituit o inițiativă a tinerilor ambadori ai patrimoniului pentru a-i implica pe tinerii ciprioți în conservarea și promovarea patrimoniului lor cultural.

Programul de ajutor a oferit, de asemenea, asistență specifică celorlalte 12 comitete tehnice prin intermediul unui mecanism de sprijin specific. În perioada 2023-2025, opt comisii au utilizat 1 milion EUR, finanțând o gamă variată de inițiative, de la cooperarea tehnică în chestiuni de politică (de exemplu, controlul dăunătorilor) la evenimente de informare a comunității (de exemplu, o expoziție de fotografie bicomunitară). Impactul acestor comisii a fost afectat de un climat politic nefavorabil și de limitări operaționale, dar existența lor continuă ca platformă de colaborare rămâne semnificativă.

În 2025, programul a acordat burse unui număr suplimentar de 9 studenți ciprioți greci și 9 studenți ciprioți turci, permițându-le să se înscrie la United World Colleges (UWC). De la crearea sa, sistemul a sprijinit 82 de tineri ciprioți remarcabili pentru a participa un program de bacalaureat internațional de doi ani, care urmărește să reunească persoane în vederea promovării păcii și a unui viitor durabil.

Inițiativa privind bursele a fost completată de activități de implicare a tinerilor și de cursuri de scurtă durată în Cipru, la care au participat peste 450 de tineri până la sfârșitul anului 2025. Aceste eforturi au permis participanților să genereze schimbări societale pozitive în comunitățile lor.

Sprijinul pentru societatea civilă a continuat și în 2025. Proiectele „Spațiul civic” și „Echipa de asistență pentru granturi” au fost finalizate cu succes, iar în decembrie 2025 a început un proiect subsecvent de fuzionare a acestor servicii, cu un buget de 2,3 milioane EUR. În următorii doi ani și jumătate, Spațiul civic modernizat va continua să ofere asistență tehnică organizațiilor societății civile pentru a-și consolida capacitățile, inclusiv în ceea ce privește gestionarea și punerea în aplicare a fondurilor UE. Printre obiectivele sale se numără promovarea unui mediu propice pentru dezvoltarea societății civile și încurajarea creării de rețele și a acțiunilor comune cu organizațiile societății civile cipriote grecești și cu alte organizații ale societății civile (OSC) din UE. Cu sprijinul UE, organizațiile locale ale societății civile au finalizat cu succes proiecte care abordează, de exemplu, drepturile minorităților sexuale și promovează încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap și a foștilor deținuți. De asemenea, Comisia a facilitat cooperarea între organizațiile societății civile cipriote grecești și cipriote turce în domeniul încălcărilor drepturilor omului, al combaterii traficului de persoane, al culturii, al tineretului și al implicării în acțiuni sociale.

În cadrul celei de a noua scheme de granturi pentru Societatea civilă cipriotă în acțiune, au fost acordate 16 granturi în valoare totală de 2,22 milioane EUR. Proiectele selectate acoperă domenii importante, inclusiv: (i) protecția mediului și dezvoltarea durabilă; (ii) reconcilierea; (iii) consolidarea încrederii; și (iv) promovarea participării societății civile la procesul de soluționare. Alte proiecte esențiale continuă activitatea privind capacitatea femeilor și sprijinirea victimelor violenței bazate pe gen, promovarea tineretului, drepturile în materie de sănătate, drepturile animalelor și crearea unui mediu favorabil pentru organizațiile societății civile.

În 2025, Forumul de dialog din Cipru – care reunește partide politice, sindicate, întreprinderi, asociații profesionale și patronale și organizații ale societății civile din ambele comunități – și-a continuat activitatea cu finanțare din partea UE. Forumul a organizat mai multe reuniuni ale grupului său operativ politic, care este alcătuit din politicieni din majoritatea partidelor din cele două comunități. Printre aceste reuniuni, grupul a purtat o discuție cu trimisul special al UE pentru Cipru, Johannes Hahn. Grupul operativ pentru ocuparea forței de muncă al forumului și-a lansat Ghidul privind piața forței de muncă, o resursă trilingvă cu acces liber care consolidează principalele statistici economice și privind ocuparea forței de muncă din ambele comunități de pe insulă. În plus, Platforma pentru drepturile omului finanțată de UE a continuat să desfășoare activități axate pe egalitatea de gen, combaterea traficului de persoane, drepturile refugiaților, drepturile persoanelor LGBTI+ și libertatea de asociere, de exprimare și a presei.

4.2.4. *Obiectivul 4: Apropierea între comunitatea cipriotă turcă și UE*

Din 2022, Comisia pune în aplicare, în favoarea comunității cipriote turce, programul de burse al UE în parteneriat cu Institutul Goethe. În cursul anului universitar 2024/2025, studenților ciprioți turci li s-au acordat în total 142 de burse pentru a studia într-un stat membru al UE. În plus, a fost elaborată o strategie privind absolvenții pentru a le permite acestora să creeze rețele, să se implice și să își valorifice

competențele și oportunitățile, precum și pentru a crește numărul celor care se întorc în comunitatea cipriotă turcă în calitate de profesioniști.

Din 2007, au fost acordate 2 418 burse studenților, acoperind peste 100 de universități și 23 de țări ale UE. Aceste burse sprijină: (i) studenții din primul an de studii universitare; (ii) absolvenți de studii superioare în cadrul programelor lor de masterat sau de doctorat; și (iii) cercetători și profesioniști în dezvoltarea în continuare a competențelor lor lingvistice și profesionale în toate statele membre ale UE.

Punctul de informare al UE este gestionat de Biroul UE de sprijin pentru program. În 2025, prin activitățile sale online și offline, acesta a atins un nivel ridicat de vizibilitate și a sporit gradul de conștientizare cu privire la impactul programului de ajutor și la rolul UE în procesul de soluționare. Punctul de informare al UE și alte proiecte finanțate de UE au organizat peste 350 de activități de comunicare și vizibilitate în 2025, inclusiv prima sărbătorire bicomunitară a Zilei Europei, care a reunit aproximativ 5 000 de participanți. În această perioadă, au fost produse aproximativ 30 de fișe informative, broșuri și materiale audiovizuale. Pe baza acestui angajament puternic, există un interes clar și din ce în ce mai mare din partea comunității pentru mai multe evenimente de informare și activități de informare legate de UE în perioada următoare. Acest interes reflectă cererea continuă a publicului cipriot turc de informații accesibile, fiabile și în timp util cu privire la UE și la sprijinul său.

4.2.5. *Obiectivele 5 și 6: Pregătirea comunității cipriote turce pentru introducerea și punerea în aplicare a acquis-ului*

Instrumentul TAIEX este utilizat pentru punerea în aplicare a obiectivelor 5 și 6 din Regulamentul privind ajutorul. Acesta contribuie la pregătirea comunității cipriote turce pentru punerea în aplicare a acquis-ului după ridicarea suspendării aplicării acestuia la intrarea în vigoare a unei soluții globale pentru Cipru.

TAIEX rămâne un instrument important pentru atingerea obiectivelor programului de ajutor și pentru sprijinirea comerțului peste linia verde. Activitățile TAIEX au fost desfășurate în 13 sectoare ale acquis-ului UE, pentru a aduce comunitatea cipriotă turcă mai aproape de standardele și procedurile UE. În total, au fost organizate 81 de misiuni de experți și un atelier. În plus, au continuat eforturile de îmbunătățire a unei baze de date cu toate textele juridice elaborate cu sprijinul TAIEX și de asigurare a unei înalte calități a traducerilor și a interpretării în comunitatea cipriotă turcă.

Sprijinul pentru comerțul peste linia verde [în temeiul Regulamentului (CE) nr. 866/2004 al Consiliului] a rămas zona cea mai activă și cu cea mai mare utilizare a resurselor din cadrul activităților TAIEX. Experți independenți autorizați de Comisie au efectuat inspecții fitosanitare periodice ale fructelor și legumelor proaspete, ale produselor vegetale, ale cartofilor, ale mierii și ale navelor de pescuit, pentru a se asigura că standardele UE pentru produsele alimentare comercializate au fost respectate. În aprilie 2024, Ministerul Sănătății din Republica Cipru a emis o circulară care permite comerțul peste linia verde cu alte șase categorii de alimente prelucrate, și anume cafea, limonadă, legume congelate, cartofi congelați, murături în oțet și frunze de iută uscate. Astfel, numărul de alimente prelucrate de origine neanimală care sunt permise se ridică la 14. Experții TAIEX au asigurat standardele și calitatea la nivelul UE prin efectuarea de verificări ale conformității instalațiilor de prelucrare a alimentelor în zonele necontrolate de guvern.

4.3. **Execuția financiară (contracte și plăți)**

4.3.1. *Contractare*

În 2025, Comisia a semnat angajamente juridice în valoare de 29,2 milioane EUR.

4.3.2. *Plăți*

Plățile efectuate în 2025 s-au ridicat la 38,5 milioane EUR (40,4 milioane EUR în 2024).

4.4. **Monitorizarea**

Comisia este direct responsabilă de punerea în aplicare a majorității proiectelor (gestiune directă). Nivelul de monitorizare de către personalul Comisiei este foarte ridicat, cu contacte regulate cu contractanții, vizite la fața locului, reuniuni la fața locului și reuniuni ale comitetului director, inclusiv o cooperare cu coordonatorii locali ai fondurilor UE. Echipa de asistență pentru granturi a acordat asistență tehnică menită să sprijine Comisia în monitorizarea punerii în aplicare a contractelor de grant, oferindu-le totodată beneficiarilor granturilor asistență pentru aplicarea normelor UE în ceea ce privește execuția contractelor de grant, inclusiv regulile privind achizițiile secundare.

În plus, Comisia pune în practică mai multe contracte prin gestiune indirectă. Organismele de punere în aplicare, cum ar fi PNUD, Banca Mondială, Institutul Goethe și GIZ, raportează Comisiei în conformitate cu acordurile de contribuție și de administrare respective. Comisia este angajată în monitorizarea de zi cu zi a acestor activități.

4.5. **Audit și controale**

Auditorile efectuate de Curtea de Conturi Europeană în 2025 cu privire la proiectele finanțate în cadrul programului de ajutor nu au condus la nicio constatare. Serviciul de Audit Intern al Comisiei nu a auditat niciun proiect din cadrul programului de ajutor în 2025.

4.6. **Evaluarea**

În 2022 a fost publicată o evaluare independentă a programului de ajutor pentru perioada 2013-2018. Rezultatele evaluării au fost satisfăcătoare. Concluzia acesteia a fost că programul rămâne relevant și că impactul său a fost pozitiv. A fost confirmată valoarea adăugată europeană, iar programul a fost creditat cu menținerea în viață a perspectivei reunificării. De asemenea, evaluarea a evidențiat consecvența și eficiența generale ale programului. În același timp, evaluarea a subliniat că reunificarea Ciprului nu se poate realiza doar prin intermediul programului de ajutor, cele două comunități cipriote rămânând responsabile pentru realizarea acestui obiectiv.

În ianuarie 2026 a fost lansată o evaluare a programului de ajutor pentru perioada 2019-2024. Se preconizează că rezultatul evaluării va fi publicat în 2027.

4.7. **Informare, publicitate și vizibilitate**

În total, în 2025 au fost organizate peste 350 de activități de vizibilitate și comunicare pentru a prezenta contribuția UE la dezvoltarea comunității cipriote turce și la procesul de soluționare a problemei cipriote.

4.8. **Consultări cu guvernul Republicii Cipru**

Au avut loc reuniuni periodice cu reprezentanți ai Guvernului Republicii Cipru. Comisia continuă să se bazeze pe cooperarea guvernului pentru verificarea drepturilor de proprietate și pentru facilitarea lucrărilor comisiilor tehnice bicomunitare. De

asemenea, Comisia se întâlnește periodic cu Ministerul Afacerilor Externe și cu Reprezentanța Permanentă a Republicii Cipru pe lângă UE.

5. CONCLUZII

În conformitate cu obiectivele Regulamentului privind ajutorul, Comisia continuă să furnizeze asistență pentru a facilita reunificarea Ciprului prin încurajarea dezvoltării sociale și economice a comunității cipriote turce și apropierea acesteia de Uniunea Europeană.

În cursul anului 2025, asistența s-a axat în continuare pe domeniile care prezintă provocări în ceea ce privește viitoarea conformitate cu acquis-ul, garantând totodată că nevoile care apar sunt abordate în mod eficient și prompt.

Accentul pus pe relevanța, maturitatea, durabilitatea proiectelor și asumarea responsabilității pentru acestea a dat rezultate pozitive și va continua să reprezinte principalul reper în discuțiile viitoare privind programarea. De asemenea, se vor depune în continuare eforturi pentru a se obține un impact mai puternic și de durată în domeniile prioritare, prin acțiuni strategice. Comisia este pregătită să aloce resursele necesare, inclusiv în cadrul programului de ajutor, pentru a sprijini negocierile de soluționare sub auspiciile ONU și evoluțiile ulterioare legate de acest proces.